

YTTRANDE

Datum

2017-05-02

Till

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över ”Metoder och kriterier för bedömning av prestation och kvalitet i lärosätenas samverkan med omgivande samhälle” (N2017/00055/IFK)

Sammanfattning

Sveriges Ingenjörer anser att samverkan är viktigt för både lärosäten, näringslivet och samhället i stort. Arbetet med att på olika sätt stödja och förbättra kvaliteten i lärosätenas samverkan med omgivande samhälle behöver fortsätta.

- En positiv konsekvens med Vinnovas arbete är att det har *ökat medvetenheten* om samverkan. Delprojekt så som KLOSS har varit betydelsefulla för att öka lärandet.
- Vinnovas modell för granskning av samverkan behöver *justeras och vidareutvecklas*.
- Samverkansaktiviteter som genomförs av forskare och lärare måste i högre grad än idag *premieras av lärosätena*.
- *Arbetsvillkoren* inom akademien behöver förbättras för att bättre matcha dem i det omgivande samhället för att öka personrörligheten och öka förutsättningarna för samverkan.

Generella aspekter

Sveriges Ingenjörer månar om att hålla ihop hela kunskapssektorn och vill att det som produceras ska komma hela samhället till gagn. Här är kontakter och utbyten mellan de aktörer som berörs på något vis av forskning och utbildning oundgängligt.

Att lärosätenas uppdrag att samverka med det omgivande samhället behöver ges mer uppmärksamhet, utvecklas och systematiseras, har Sveriges Ingenjörer drivit under lång tid. Glädjande nog har vi fått ett allt större gehör för detta, inte minst i samband med den senaste propositionen för forskning, innovation och högre utbildning (*Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft*, 2016).

Vi menar att samverkan i utbildning såväl som forskning är en naturlig del av högskolans uppdrag. Detta är skälet till att vi har drivit detta som obligatoriska inslag i kvalitetsutvärderingssystemen för både forskning och utbildning. Sveriges Ingenjörers expertgrupp för kvalitet i samverkan lyfter även fram detta i sin rapport (*Principer för kvalitet i samverkan*, 2014). Behoven, nyttan och formerna för samverkan kan självklart variera. Utgångspunkten är dock att det bidrar till kvaliteten i högskolesektorn såvida inte motsatsen kan bevisas i det enskilda fallet.

Redan nu sker mycket samverkansrelaterade aktiviteter på lärosätena inom både forskning och utbildning. Flera lärosäten har samverkan som profilfråga och har till exempel ett nära samarbete med företag inom ingenjörsutbildningarna. Denna utveckling behöver dock fortsätta för att göra samverkan till en naturlig del av alla lärosätens verksamhet. För att åstadkomma det behövs kvalitetsgranskning, men också stöd för att utveckla samverkan.

Vinnovas modell

En lyckad konsekvens av det arbete Vinnova har utfört i och med detta regeringsuppdrag är att det har tvingat lärosätena att se på och analysera sin egen verksamhet som rör samverkan. Häri ligger den största vinsten med detta arbete, att medvetenheten kring samverkan har höjts.

Vinnovas arbete har också innefattat att skapa plattformar för att kunna dela kunskap och erfarenhet som rör samverkan. KLOSS (Kunskap och Lärande Om Strategisk Samverkan) har varit ett sådant samarbetsprojekt som varit betydelsefullt för att skapa relationer och öka lärandet kring samverkansaktiviteter och vilka strukturer och vilken organisation på lärosätena som bäst stödjer samverkan med kvalitet.

Ska en granskningsmodell liknande den som tagits fram användas framöver är det viktigt att fortsätta utveckla den i de delar som inte är färdiga ännu och hitta former för det som inte fungerat optimalt, vilket Vinnova också framför själva. Till exempel var samverkansparts-värderingen problematisk och behöver förbättras.

Resurser för samverkan

Samverkan som initieras utifrån lärosätenas eget behov och allra helst av forskare och lärare själva utifrån insikten att det gynnar deras verksamhet och dem själva, har bäst förutsättningar att bli framgångsrik och livskraftig.

Ett samlat grepp behöver tas när det gäller resurser till hela högskolesektorn. I direktiven till den nyligen tillsatta utredningen som ska ge förslag på hur resurstilldelningen till utbildning och forskning ska se ut, finns samverkansperspektivet med som en del, vilket vi välkomnar. Sveriges Ingenjörer stödjer emellertid tanken på att ha ett gemensamt anslag till forskning, utbildning och samverkan.

Personrörlighet och arbetsvillkor

Lärosätena måste skapa strukturer för att den samverkan som sker av den enskilde forskaren eller läraren premieras. En direkt koppling måste finnas mellan prestation och belöning. Till exempel måste samverkan ses som meriterande vid tjänstetillsättningar. Överhuvudtaget bör tillvägagångssättet vid tillsättning av tjänster vid lärosätena ses över för att tillse att det är transparent, rättvist och faktiskt resulterar i att den mest meriterade personen får tjänsten. Här vet vi att det finns brister i detta avseende idag.

För att skapa den dynamik inom kunskapssektorn som är en viktig del i att öka den naturliga samverkan som sker genom utbyten och kontakter, krävs att personrörligheten mellan olika samhällssektorer ökar. Ur denna aspekt är det ett problem att akademien är sämre som arbetsplats jämfört med det privata näringslivet. Inom akademien är visstidsanställningarna betydligt fler, lönen lägre, det arbetas mer övertid och stressen är större (rapporten "*Högskolans attraktivitet som arbetsplats*", Sveriges Ingenjörer, 2015). Detta gör att allt för få kompetenta personer som lämnat akademien kan tänka sig att återvända för att arbeta där på heltid eller deltid.

Josefin Utas
Utredare

Peter Larsson
Samhällspolitisk direktör